

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie ze skargi K.M. i A.M.
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie o sygn. I ACa 1811/24,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Lublinie
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 10 lutego 2026 r.,

1. stwierdza, że przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie w sprawie o sygn. I ACa 1811/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie wyznaczenie w sprawie o sygn. I ACa 1811/24 posiedzenia w terminie dwóch miesięcy od dnia zwrotu akt postępowania;
3. przyznaje skarżącym K.M. i A.M. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Lublinie sumy pieniężne w wysokości po 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 27 sierpnia 2024 r. do 10 lutego 2026 r.;
4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Lublinie na rzecz skarżących K.M. i A.M. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia

od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty;

5. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Lublinie na rzecz skarżących K.M. i A.M. kwotę 400 (czterystu) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;

6. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Paweł Czubik Aleksander Stępkowski Marek Dobrowolski

UZASADNIENIE

Pismem, które wpłynęło do Sądu Najwyższego 29 grudnia 2025 r. K.M. i A.M. (dalej: „skarżący”) wniesli do Sądu Najwyższego – za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Lublinie – skargę na przewlekłość w postępowaniu sądowym toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie, sygn. I ACa 1811/24.

Skarżący, zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wniesli o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie, I Wydziałem Cywilnym, sygn. akt I ACa 1811/24, nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. zalecenie sądowi prowadzącemu aktualnie postępowanie, aby podjął się merytorycznego rozpoznania sprawy, w szczególności poprzez wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej;

3. przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Lublinie – na rzecz skarżących kwot po 20 000,00 zł;

4. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z całości akt postępowania wymienionego w pkt 1 dla wykazania przewlekłości postępowania;

5. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Lublinie – na rzecz skarżących kosztów postępowania zainicjowanego skargą, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że postępowanie przed sądem I instancji zostało zainicjowane w związku z wpływem sprawy 6 grudnia 2021 r. (dane z portalu informacyjnego), wszczętej pozwem nadanym w placówce

pocztowej 30 listopada 2021 r., a sprawa zakończyła się na tym etapie orzeczeniem wydanym 28 maja 2024 r. przez Sąd Okręgowy – ustalono nieważność umowy kredytu hipotecznego i przyznano skarżącym kwoty: 127 893,44 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, 6400,00 zł z tytułu kosztów procesu. W skardze wskazano, że środków tych skarżący wciąż nie mogą otrzymać z uwagi na niezakończenie postępowania, a dalej również obowiązuje hipoteka na nieruchomości, w praktyce uniemożliwiająca np. jej zbycie. W skardze wyjaśniono również, że w związku ze złożeniem apelacji przez pozwany bank sprawa trafiła do postępowania odwoławczego – środek zaskarżenia, datowany na 29 lipca 2024 r., został przesłany pełnomocnikowi skarżących 28 sierpnia 2024 r., a pismem z 17 września 2024 r. strona powodowa wniosła odpowiedź na apelację, którą zarejestrowano w Sądzie Apelacyjnym 23 września 2024 r. Skarżący stwierdzili, że pomimo uzyskania kompletnych stanowisk obu stron procesowych dotychczas nie poczyniono dalszych kroków zmierzających do rozstrzygnięcia, w szczególności nie wyznaczono terminu rozprawy apelacyjnej.

Prezes Sądu Apelacyjnego w odpowiedzi na skargę m.in. wniósł o:

- odrzucenie skargi na przewlekłość postępowania w całości, ewentualnie:
- oddalenie skargi w całości jako bezzasadnej,
- a w razie uwzględnienia skargi, o zasądzenie na rzecz skarżących sumy pieniężnej w wysokości mniejszej, niż wynikająca ze złożonej skargi,
- i wynoszącej nie więcej, niż 500 zł za każdy zakończony rok trwania postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,

jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym

przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Z analizy akt sprawy wynika, że wpłynęły one do Sądu Apelacyjnego 27 sierpnia 2024 r. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w SLPS, wylosowano sędziego referenta oraz zarządzono zawiadomienie stron o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy, a Sąd Apelacyjny dysponuje apelacją i odpowiedzią na apelację. W całym 2025 r., do momentu wpływu skargi na przewlekłość postępowania, nie podjęto w sprawie żadnej czynności.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony i wynosi prawie półtora roku. W ocenie Sądu Najwyższego, w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania, zwłaszcza że od wysłania zawiadomienia o wylosowanym składzie orzekającym (co nastąpiło pismem datowanym na 3 września 2024 r.), minął ponad rok i 3 miesiące.

Sąd Najwyższy nie dopatrył się przy tym w omawianym przypadku przesłanek, które mogłyby uzasadniać liczącą taki okres zwłokę w rozpoznaniu sprawy.

Powyższa sekwencja zdarzeń – przy jednoczesnym uwzględnieniu objętości akt sprawy sądu pierwszej instancji, które w momencie przekazania do Sądu Apelacyjnego liczyły niepełne 3 tomy – przemawia za uznaniem, że sporne postępowanie apelacyjne toczyło się dłużej, niż to było konieczne dla prawidłowego wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z tego względu, Sąd Najwyższy stosownie do art. 12 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, stwierdza, że w postępowaniu toczącym się

przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie pod sygn. I ACa 1811/24 doszło do przewlekłości postępowania.

Orzekając o przyznaniu skarżącym od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Lublinie sum pieniężnych w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej, jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego, wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie suma pieniężna nie może być niższa niż 2000 zł. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się w grudniu 2021 r. (6 grudnia 2021 r. – wpływ pozwu do Sądu Okręgowego), na rzecz każdego ze skarżących od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Lublinie należy zasądzić kwotę 2000 zł.

Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania skarżącym żądanej przez nich kwoty po 20 000 zł.

Sąd Najwyższy dostrzega jednocześnie narastanie systemowego problemu, przekładającego się w oczywisty sposób na znaczne wydłużenie czasu rozpoznawania spraw w sądach powszechnych, polegającego na zaniechaniu przez Ministra Sprawiedliwości ogłaszania nowych obwieszczeń o wolnych stanowiskach sędziowskich, a tym samym na zablokowaniu procesu rekrutacji sędziów w sądach powszechnych. W połączeniu z nieuniknionym przechodzeniem sędziów w stan spoczynku – skutkuje to dynamicznym wzrostem liczby wakatów w polskich sądach i nadmiernym obciążeniem sędziów pozostających w służbie, a tym samym narastaniem systemowych dysfunkcji wymiaru sprawiedliwości wyrażających się w przewlekłości toczących się postępowań. Zaniechania ze strony Ministra Sprawiedliwości podejmowania działań mających na celu zapewnieniu właściwej obsady sędziowskiej stanowią istotne źródło nadmiernej długości postępowań sądowych w Polsce, wprost i bezpośrednio wpływając na pogłębienie problemu systemowej przewlekłości postępowań.

Z akt sprawy wynika, że zarządzeniem z 18 grudnia 2025 r. Sąd Apelacyjny wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na 15 grudnia 2026 r. Okoliczność, iż po wniesieniu skargi sąd *meriti* wyznaczył termin rozprawy, nie niweczy oceny

dokonanej w pkt 1 sentencji, albowiem czynność ta została podjęta dopiero w momencie, gdy stan przewlekłości już zaistniał, a ponadto termin rozprawy został wyznaczony na połowę grudnia 2026 r., a więc z niemal rocznym wyprzedzeniem. Tak znaczne odsunięcie w czasie merytorycznego rozpoznania sprawy nie może zostać uznane za działanie wystarczające dla usunięcia skutków stwierdzonej przewlekłości, przeciwnie – prowadzi ono do jej dalszego pogłębienia. Prawo strony do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie obejmuje bowiem nie tylko obowiązek podejmowania przez sąd czynności procesowych, lecz także wymóg ich rzeczywistej efektywności i adekwatności czasowej. Stąd Sąd Najwyższy w pkt 2 sentencji wydał zalecenie na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, aby uczynić zadość potrzebie zapewnienia sprawnego toku postępowania.

O zwrocie uiszczonej przez skarżących opłaty w kwocie 400 zł Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość. O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964 ze zm.), zasądzając od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Lublinie na rzecz skarżących kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Paweł Czubik Aleksander Stępkowski Marek Dobrowolski

[K.O.]

[a.ł]